

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

УДК 336.1

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2024-2-5>

ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПОТРЕБ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ЗМІЦНЕННІ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

А. А. СЛАВКОВА

кандидат економічних наук, доцент;

Д. Д. ВОРОНОВСЬКА

студентка,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Анотація. Метою статті є аналіз ролі доходів місцевих бюджетів в Україні у забезпеченні потреб територіальних громад та зміцненні обороноздатності в умовах воєнного стану. **Методика дослідження.** Ця стаття присвячена аналізу динаміки доходів місцевих бюджетів в Україні, визначенню їх співвідношення, а також структури та джерел формування доходів. Особлива увага приділяється частці доходів місцевих бюджетів у загальних доходах зведеного бюджету та у ВВП. **Результати.** У контексті постійних викликів, які ставить перед Україною військовий конфлікт та необхідність забезпечення потреб територіальних громад, розуміння ролі доходів місцевих бюджетів стає критично важливим. Дослідження також враховує резервні варіанти наповнення місцевих бюджетів у воєнний період. Розглянуті аспекти допоможуть зрозуміти, як доходи місцевих бюджетів сприяють зміцненню обороноздатності та вирішенню соціально-економічних потреб територіальних громад. **Практична значущість результатів дослідження.** Ця стаття має важливе значення для розробки ефективних стратегій управління фінансами на місцевому рівні та забезпечення стабільності в умовах воєнного стану. Враховуючи складні умови сучасного світу, дослідження такого роду дозволяє прогнозувати можливі ризики та розробляти заходи для їх запобігання.

Ключові слова: місцеві бюджети, зведений бюджет, доходи, видатки, військовий стан, обороноздатність.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Україна наразі стикається з численними викликами, серед яких особливе місце посідає забезпечення потреб територіальних громад та зміцнення обороноздатності в умовах воєнного стану. Забезпечення фінансових ресурсів для цих цілей стає завданням національного значення, оскільки безпосередньо впливає на життя громадян та здатність країни відстоювати свою незалежність і територіальну цілісність. Доходи місцевих бюджетів відіграють ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності територіальних громад, дозволяючи їм здійснювати соціальні та інфраструктурні проекти. Крім того, ці доходи використовуються для зміцнення обороноздатності країни через фінансування військових програм та заходів безпеки. Ефективне управління та розподіл цих ресурсів відіграє важливу роль у забезпеченні національної безпеки та сталого розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації в сфері дохо-

дів місцевих бюджетів в Україні можна розділити на дві групи: першу, яка складається з робіт, що проводять статистичний аналіз та визначають причини змін, та другу, що стосується правового забезпечення цього процесу.

У першій групі досліджень робота Дмитровської В.С. та Кохан І.В. відображає вплив пандемії COVID-19 на доходи місцевих бюджетів, де розглядаються зміни та їх причини у цей період [1]. Також варто звернути увагу на роботу Лещух І.В., яка розглядає вплив воєнного стану на структуру доходів місцевих бюджетів та виокремлює перспективи подальшого формування [2]. Додатково, у цій групі досліджень можна відзначити роботу Дідур С.В., Глухової В.І. та Водолазської О.І., яка присвячена формуванню податкових доходів місцевого бюджету на основі кореляційно-регресійного аналізу [3]. Аналіз дохідної частини місцевих бюджетів в умовах воєнного стану розглянуто в роботі Західної О.Р. та Бундз Н.Б. [4]. Статистичне дослідження формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації представлено у роботі Семенця А.А. [5]. Особливості форму-

вання доходів місцевих бюджетів досліджені в роботі Гончара Г.П. [6]. Такий комплексний підхід дозволяє зрозуміти не лише структуру та динаміку доходів місцевих бюджетів в різних умовах, але й здійснити аналіз їх причин та перспектив подальшого розвитку.

У другій групі досліджень особлива увага приділяється правовому забезпеченню формування доходів місцевих бюджетів. Робота Дем'янчука О.І. та Сахарука Н.І. висвітлює процес формування доходів місцевого бюджету в контексті бюджетно-податкових реформ в Україні [7]. Також варто згадати роботу Сукача О.М., Сарани Л.А. та Гордієнко Л.А., де розглядаються податкові інструменти регулювання доходів місцевих бюджетів [8]. До цієї групи належить і робота Письменного В.В., яка зосереджується на розвитку організаційно-правового забезпечення формування доходів місцевих бюджетів України [9]. Крім того, важливим аспектом є робота Семенченка С.А., яка розглядає доходи місцевих бюджетів як правову категорію [10]. Аналіз цих досліджень сприяє розумінню не лише юридичних аспектів формування доходів місцевих бюджетів, а й їх взаємозв'язку з податковою політикою та організаційними аспектами управління бюджетними ресурсами.

У цілому, останні дослідження та публікації зазначеної тематики спрямовані на комплексний аналіз та виявлення ключових аспектів формування доходів місцевих бюджетів в Україні, що враховує як статистичний аналіз, так і правове забезпечення цього процесу.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз ролі доходів місцевих бюджетів в Україні у забезпеченні потреб територіальних громад та зміцненні обороноздатності в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Доходи місцевих бюджетів відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості та розвитку територіальних громад. Вони формуються з різноманітних джерел, а їх ефективне використання спрямоване на фінансування різноманітних сфер, включаючи інфраструктуру,

освіту, охорону здоров'я, культуру та соціальний захист населення. При цьому, в умовах воєнного стану, доходи місцевих бюджетів набувають особливого значення, оскільки вони відіграють важливу роль у зміцненні обороноздатності країни, забезпечуючи фінансування для оборонних заходів на місцевому рівні. Ефективне управління та раціональне використання цих ресурсів є важливим аспектом для забезпечення стабільності та безпеки на місцевому та національному рівнях.

Проаналізуємо динаміку доходів та видатків місцевих бюджетів (табл. 1).

У період з 2019 по 2023 рік в Україні відбувалися значні зміни у доходах місцевих бюджетів, які були визначені рядом факторів, включаючи економічну ситуацію та політичні обставини, зокрема воєнний стан, який почався у 2022 році. У 2019 році доходи місцевих бюджетів склали 560528 млн грн. У наступному році, 2020, вони скоротились на 15,89% до 471480 млн грн, що можна пояснити рядом факторів, включаючи пандемію COVID-19, яка суттєво вплинула на економіку країни та призвела до зменшення податкових надходжень. У 2021 році доходи місцевих бюджетів виросли до 580699 млн грн, що є збільшенням на 23,17% порівняно з попереднім роком та пов'язано з відновленням економіки після пандемії та реалізацією реформ, спрямованих на підвищення доходів місцевих бюджетів. У 2022 році доходи місцевих бюджетів знову зменшилися на 4,41% і склали 555097 млн грн, що зумовлене загостренням економічної ситуації, зниженням інвестицій та спаду підприємницької активності внаслідок війни. Значний ріст доходів місцевих бюджетів спостерігався у 2023 році, коли вони зросли до 652608 млн грн, що є збільшенням на 17,57% порівняно з попереднім роком та пов'язано з поступовим відновленням економіки та зусиллями уряду підтримати місцеві бюджети у період воєнного стану. Видатки місцевих бюджетів в Україні в період з 2019 по 2023 рік також значно коливалися під впливом різних факторів, зокрема економічних умов та воєнного конфлікту, що відобразилося на їхньому обсязі та структурі.

Співвідношення доходів та видатків місцевих бюджетів наведено на рис. 1.

Таблиця 1

Динаміка доходів та видатків місцевих бюджетів в Україні за 2019–2023 рр.

Рік	Доходи місцевих бюджетів, млн грн	Відхилення		Видатки місцевих бюджетів, млн грн	Відхилення	
		млн грн	%		млн грн	%
2019	560528	-	-	566249	-	-
2020	471480	-89048	-15,89	478108	-88141	-15,57
2021	580699	109219	23,17	569428	91320	19,10
2022	555097	-25602	-4,41	484295	-85133	-14,95
2023	652608	97511	17,57	646823	162528	33,56

Джерело: сформовано на основі [11]

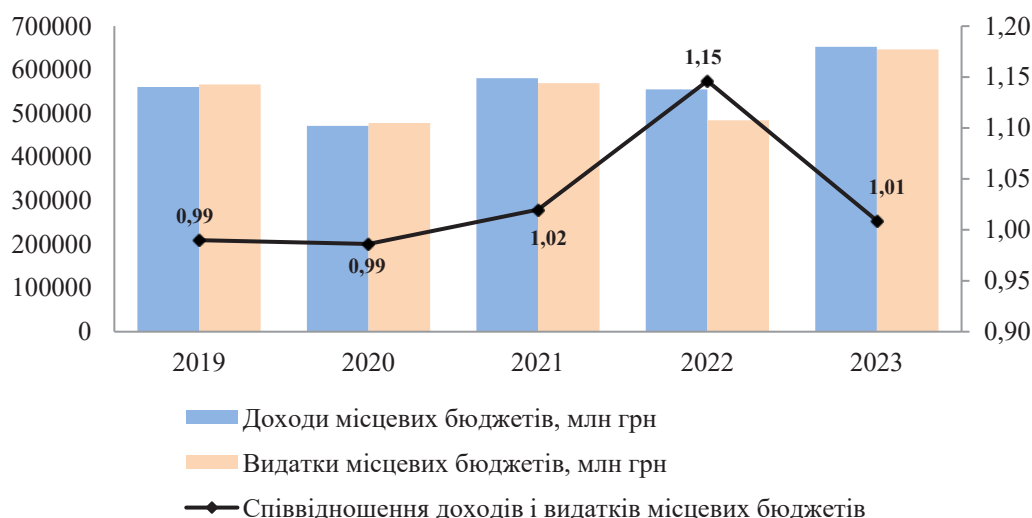

Рис. 1. Співвідношення доходів та видатків місцевих бюджетів в Україні за 2019–2023 рр.

Джерело: сформовано на основі [11]

Співвідношення між доходами та видатками місцевих бюджетів в Україні за період з 2019 по 2023 роки свідчить про різний ступінь бюджетної стійкості у цей період, зокрема в контексті воєнного конфлікту. У 2019 та 2020 роках співвідношення між доходами та видатками було практично рівним 0,99, що свідчить про відносну стабільність фінансового стану місцевих бюджетів та здатність до самостійного збалансування доходів і видатків. У 2021 році співвідношення зросло до 1,02, що вказує на те, що доходи місцевих бюджетів стали трохи переважати над їхніми видатками, що спричинене відновленням економіки та збільшенням доходів внаслідок ряду реформ, спрямованих на підвищення надходжень у бюджет. У 2022 році, коли війна почалася, співвідношення стрімко збільшилося до 1,15, що свідчить про те, що доходи місцевих бюджетів на 15% перевищили їхні видатки. У 2023 році співвідношення повернулося до значення, близького до 1, знаходячись на рівні 1,01, що вказує на відновлення балансу між доходами та видатками, хоча економічні та політичні труднощі ще залишаються.

Динаміка доходів місцевих бюджетів в розрізі загального та спеціального фондів наведена в табл. 2.

У 2019 році доходи загального фонду становили 519525 млн грн, в той час як доходи спеціального фонду склали 41003 млн грн. У 2020 році доходи загального фонду зменшилися до 425953 млн грн (на 18,01%). У той же час доходи спеціального фонду зросли до 45527 млн грн (на 11,03%). Ці зміни пов'язані з перерозподілом коштів у зв'язку зі змінами в економіці та соціально-економічній ситуації, включаючи наслідки пандемії COVID-19. У 2021 році доходи загального фонду зросли до 502032 млн грн (на 17,86%), а доходи спеціального фонду значно збільшилися до 78667 млн грн (на 72,79%). Збільшення доходів спеціального фонду зумовлене збільшенням фінансування програм та проектів, спрямованих на підтримку економічного відновлення та соціальної стабільності. У 2022 році, коли почалася війна, доходи загального фонду зросли до 527046 млн грн (на 4,98%), але доходи спеціального фонду раптово зменшилися до 28051 млн грн (на 64,34%). Воєнний конфлікт був

Таблиця 2

Динаміка доходів місцевих бюджетів в розрізі загального та спеціального фондів в Україні за 2019–2023 рр.

Рік	Загальний фонд, млн грн	Відхилення		Спеціальний фонд, млн грн	Відхилення	
		млн грн	%		млн грн	%
2019	519525	-	-	41003	-	-
2020	425953	-93572	-18,01	45527	4524	11,03
2021	502032	76079	17,86	78667	33140	72,79
2022	527046	25014	4,98	28051	-50616	-64,34
2023	590529	63483	12,05	62079	34028	121,31

Джерело: сформовано на основі [11]

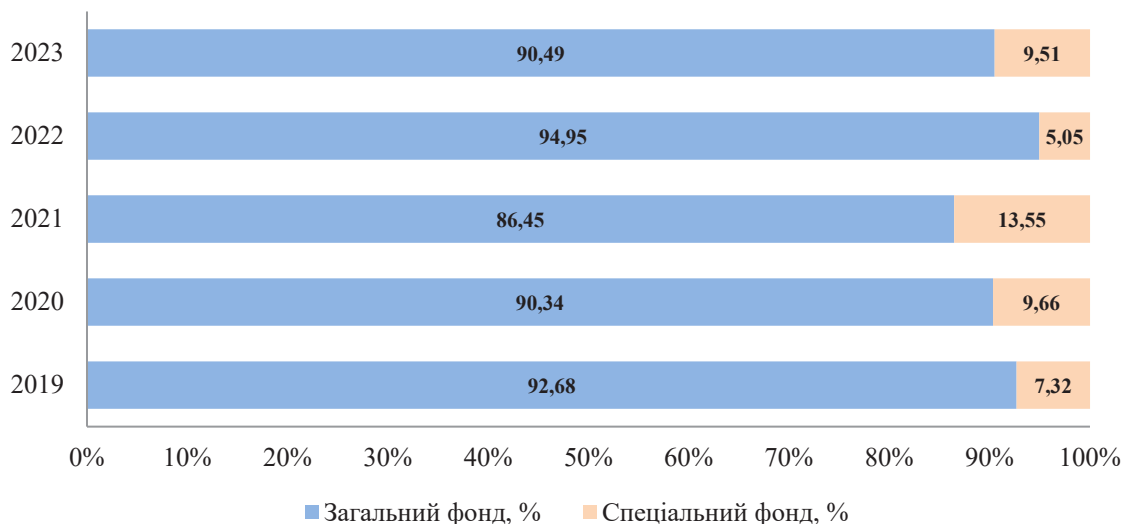

Рис. 2. Структура доходів місцевих бюджетів в розрізі загального та спеціального фондів в Україні за 2019–2023 рр.

Джерело: сформовано на основі [11]

причиною зменшення доходів спеціального фонду через збільшення витрат на військові потреби та гуманітарну допомогу. У 2023 році доходи загального фонду продовжили зростати і склали 590529 млн грн (на 12,05%), а доходи спеціального фонду також зросли до 62079 млн грн (на 121,31%). Ці зміни свідчать про зусилля уряду в забезпеченні фінансування різноманітних програм та проектів у контексті військового конфлікту. Аналіз динаміки доходів місцевих бюджетів в розрізі загального та спеціального фондів за період з 2019 по 2023 роки дозволяє зрозуміти розподіл фінансових ресурсів та їхні зміни під впливом економічних та політичних чинників, зокрема воєнного конфлікту.

Структура доходів місцевих бюджетів в розрізі загального та спеціального фондів наведена на рис. 2.

У 2019 році загальний фонд складав 92,68% від загальної структури доходів місцевих бюджетів, в той час як спеціальний фонд становив 7,32%.

У 2020 році ця структура зазнала невеликих змін: загальний фонд скоротився до 90,34%, а спеціальний фонд зріс до 9,66%, що пов'язано з реорганізацією фінансування під впливом пандемії та змін у витратах на різні програми та проекти. У 2022 році загальний фонд збільшився до 94,95%, тоді як спеціальний фонд зменшився до 5,05%, що є відображенням військових потреб та необхідності сконцентрувати фінансові ресурси на загальних функціях. У 2023 році загальний фонд склав 90,49%, а спеціальний фонд зріс до 9,51%, що свідчить про відновлення звичайного розподілу фінансових ресурсів. Аналіз структури доходів місцевих бюджетів в Україні вказує на динаміку змін у розподілі фінансових ресурсів під впливом різних факторів, включаючи воєнний конфлікт.

Динаміка доходів місцевих бюджетів в розрізі джерел наведена в табл. 3.

Аналіз динаміки доходів місцевих бюджетів в Україні за період з 2019 по 2023 роки в розрізі джерел надходжень свідчить про значні зміни у

Таблиця 3

Динаміка доходів місцевих бюджетів в розрізі джерел в Україні за 2019–2023 рр.

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2019	
						млн грн	%
Податкові надходження, млн грн	270546	285572	346713	393461	434541	163995	60,62
Неподаткові надходження, млн грн	26105	21463	27183	22041	36511	10406	39,86
Доходи від операцій з капіталом, млн грн	2929	3473	3462	2276	3621	692	23,63
Доходи від органів державного управління, млн грн	260302	160177	202733	136754	177385	-82917	-31,85
Доходи від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, млн грн	44	146	36	223	198	154	350,00
Цільові фонди, млн грн	602	649	572	342	352	-250	-41,53

Джерело: сформовано на основі [11]

структурі фінансових ресурсів, які впливають на функціонування місцевих бюджетів, особливо під впливом воєнного конфлікту. Перш за все, податкові надходження відіграли ключову роль у збільшенні доходів місцевих бюджетів протягом аналізованого періоду, зростаючи на 60,62% або на 163995 млн грн за цей період, що свідчить про значний вклад податкової системи в забезпечення фінансових потреб місцевих бюджетів. Також слід зазначити збільшення неподаткових надходжень на 39,86%, що додало ще 10406 млн грн до доходів місцевих бюджетів. Доходи від операцій з капіталом також зросли на 23,63%, що збільшило доходи місцевих бюджетів на 692 млн грн та пов'язано з розвитком інвестиційної активності та фінансового управління місцевими органами влади. В той же час, доходи від органів державного управління зменшилися на 31,85%, втративши 82917 млн грн, що є результатом змін у політиці розподілу фінансових ресурсів, в тому числі через перерозподіл коштів на потреби подолання військового конфлікту. Доходи від ЄС, урядів іноземних держав та міжнародних організацій зросли на 350% – 154 млн грн до доходів місцевих бюджетів, що вказує на збільшення зовнішньої допомоги та фінансування місцевих проектів за рахунок міжнародних джерел. Аналіз динаміки доходів місцевих бюджетів в розрізі джерел в Україні за період з 2019 по 2023 роки дозволяє зрозуміти розподіл та зміни у фінансових ресурсах, які виникають під впливом різних економічних та політичних факторів, включаючи воєнний конфлікт.

Структура доходів місцевих бюджетів в розрізі джерел наведена на рис. 3.

У 2019 році податкові надходження склали 48% від загальної структури доходів місцевих бюджетів, що було найбільшим джерелом доходу. Неподаткові надходження становили лише 5%, а доходи від операцій з капіталом – 1%. Велику частку доходів, а саме 46%, складали кошти від органів державного управління. У 2023 році, під впливом воєнного конфлікту, структура доходів зазнала істотних змін. Податкові надходження значно зросли до 67%, що свідчить про збільшення обсягу оподаткування та ефективність збирання податків. Неподаткові надходження зросли несуттєво, до 6%, показник доходів від операцій з капіталом залишився на рівні 1%. Однак кошти від органів державного управління надходження скоротилися до 27%, що є наслідком перерозподілу фінансових ресурсів у зв'язку з війною та збільшеними витратами на оборону. Військовий конфлікт вплинув на структуру доходів місцевих бюджетів, змінивши співвідношення між податковими та неподатковими надходженнями, а також зменшивши роль доходів від органів державного управління. Внаслідок цього підвищилися важливість та роль податкових надходжень у формуванні доходної бази місцевих бюджетів.

Визначимо частку доходів місцевих бюджетів в загальних доходах зведеного бюджету України (рис. 4).

У 2019 році частка доходів місцевих бюджетів в загальних доходах зведеного бюджету становила 43,46%. Проте у наступному році, 2020, ця

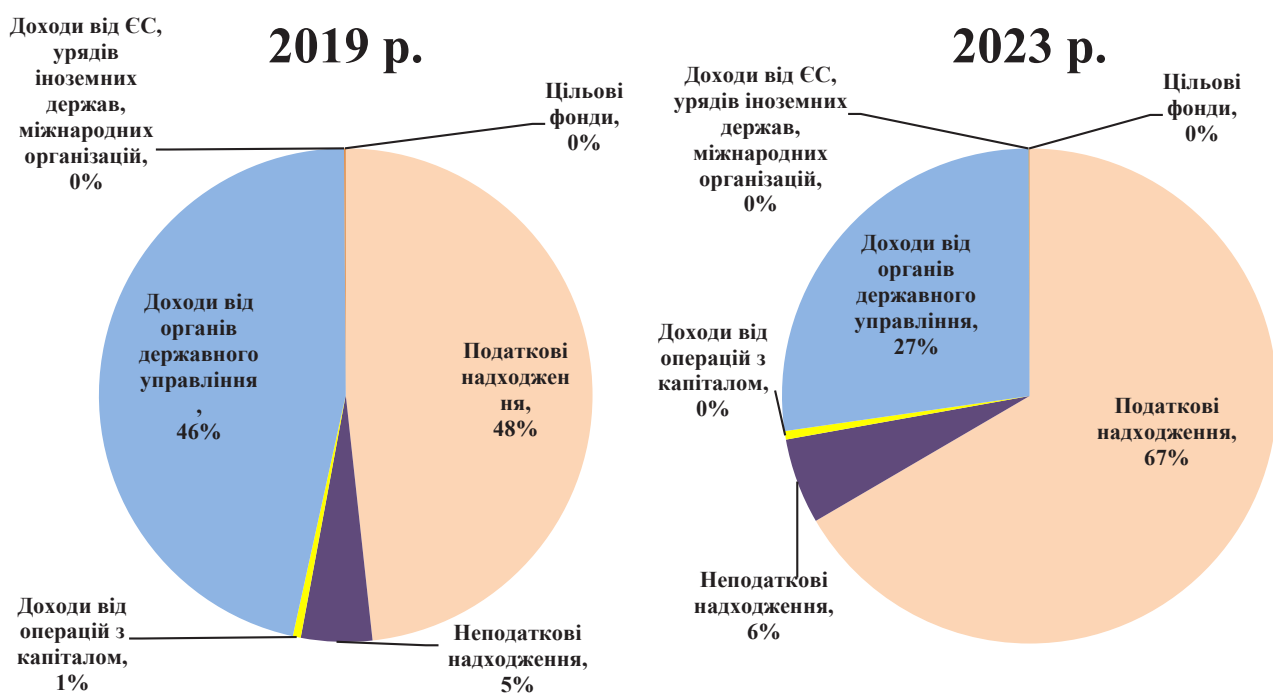

Рис. 3. Структура доходів місцевих бюджетів в розрізі джерел в Україні за 2019–2023 рр.

Джерело: сформовано на основі [11]

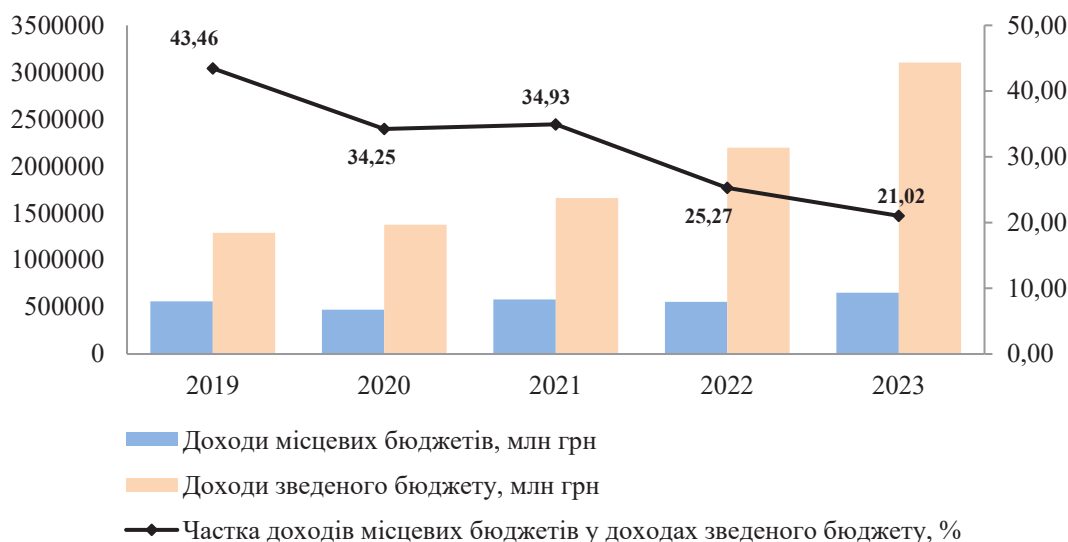

Рис. 4. Частка доходів місцевих бюджетів в загальних доходах зведеного бюджету України за 2019–2023 рр.

Джерело: сформовано на основі [11]

частка спадає до 34,25%, що пов’язано з економічними наслідками пандемії COVID-19 та зменшенням обсягу економічної активності. У 2021 році частка доходів місцевих бюджетів збільшується до 34,93%, але це збільшення не є значним та свідчить про складні умови в економіці та потребу в збільшенні централізованих ресурсів для фінансування соціальних та економічних програм. У 2022 році, коли почалася війна, частка доходів місцевих бюджетів різко знизилася до 25,27%. Це зменшення є наслідком перерозподілу фінансових ресурсів у зв’язку зі збільшеними витратами на оборону та військові потреби. У 2023 році частка

доходів місцевих бюджетів продовжує знижуватися до 21,02%, що вказує на тривалі наслідки воєнного конфлікту та нестабільність у економіці. Аналіз частки доходів місцевих бюджетів в загальних доходах зведеного бюджету України за 2019–2023 роки свідчить про складні економічні умови та вплив зовнішніх факторів, зокрема воєнного конфлікту, на фінансову стабільність місцевих бюджетів.

Визначимо частку доходів місцевих бюджетів у ВВП України (рис. 5).

У 2019 році частка доходів місцевих бюджетів у ВВП становила 14,10%. Проте, у наступному

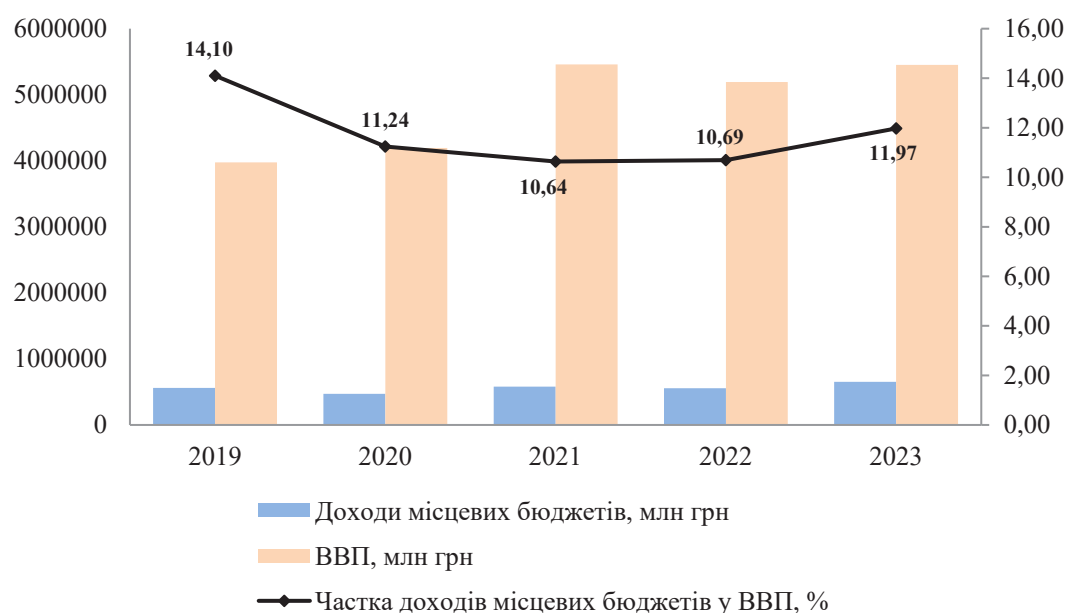

Рис. 5. Частка доходів місцевих бюджетів у ВВП України за 2019–2023 рр.

Джерело: сформовано на основі [11; 12]

році, 2020, ця частка знижується до 11,24%, що є наслідком економічних труднощів, спричинених пандемією COVID-19 та її впливом на економіку. У 2021 році частка доходів місцевих бюджетів продовжує зменшуватися до 10,64%, що свідчить про тривалий вплив економічних труднощів та потребу в посиленні фінансової підтримки місцевих бюджетів. У 2022 році частка доходів місцевих бюджетів збільшується незначно до 10,69%, що є наслідком перерозподілу фінансових ресурсів на підтримку оборони та військових потреб, що призвело до збільшення загального обсягу ВВП. У 2023 році частка доходів місцевих бюджетів у ВВП зростає до 11,97%, що свідчить про відновлення економічної активності та стабілізацію фінансового стану місцевих бюджетів після попередніх труднощів. Аналіз частки доходів місцевих бюджетів у ВВП України за 2019–2023 роки дозволяє зрозуміти динаміку фінансового забезпечення місцевих бюджетів у контексті економічних труднощів та воєнного конфлікту, а також показує потребу в постійному моніторингу та підтримці стійкості фінансів на місцевому рівні.

Хоча в 2023 році спостерігається позитивна тенденція у наповненні місцевих бюджетів, виникає необхідність у розробці резервних варіантів забезпечення фінансування для забезпечення фінансової стабільності. Серед можливих варіантів реагування на таку ситуацію можна виокремити наступні:

По-перше, необхідно активізувати заходи з працевлаштування внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та створення нових робочих місць. Це може включати програми підтримки для ВПО, щоб допомогти їм знайти роботу, а також стимулювання підприємництва та релокацію підприємств у зони, які не постраждали від конфлікту. Додатково, ініціативи щодо створення нових робочих місць можуть включати інвестиційні програми та стимулювання розвитку малих та середніх підприємств. Крім того, важливо врахувати потреби конкретних груп ВПО, зокрема, шляхом надання доступу до професійної підготовки та перекваліфікації для підвищення їхньої конкурентоспроможності на ринку праці.

По-друге, слід удосконалити управління комунальними підприємствами з метою виведення їх зі збиткового стану. Це може включати оптимізацію витрат, ефективне управління ресурсами та запровадження модернізованих методів управління. Для досягнення цієї мети важливо впроваджувати системи моніторингу та контролю за фінансовою діяльністю комунальних підприємств, а також залучати кваліфіковані кадри для керівництва цими підприємствами. Крім того, важливим є створення сприятливих умов для роз-

витку конкуренції на ринку комунальних послуг, що може сприяти підвищенню якості та ефективності їхньої роботи.

По-третє, важливо покращити ефективність управління земельними ресурсами. Це може включати перегляд діючих договорів оренди, проведення інвентаризації земельних ділянок, систематичний облік землі та перегляд орендної плати, що допоможе створити базу для збільшення податкових надходжень. Додатково, важливо встановити прозорі та справедливі правила розподілу земельних ресурсів, що сприятиме збалансованому використанню землі та запобіжній протидії незаконним схемам землекористування. Крім того, важливим є розвиток інформаційно-аналітичних систем для моніторингу та контролю за використанням земельних ресурсів з метою оптимізації їхнього використання та максимізації доходів від земельних податків.

Враховуючи вищезазначені заходи, можна забезпечити більш стійке фінансування місцевих бюджетів в умовах воєнного конфлікту, збільшуючи ефективність управління ресурсами та стимулюючи розвиток економіки на місцевому рівні.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. У ході аналізу динаміки доходів місцевих бюджетів України за період з 2019 по 2023 роки виявлено значні зміни, які були викликані різними економічними та політичними факторами, зокрема, воєнним конфліктом, що почався у 2022 році. Загалом можна констатувати позитивну тенденцію у наповненні місцевих бюджетів у розглянутому періоді, що свідчить про зростання фінансової стійкості територіальних громад. Проте важливо врахувати, що в умовах воєнного конфлікту збільшення обсягів фінансування також спрямовується на зміцнення обороноздатності та забезпечення потреб армії та цивільного населення в захисті та безпеці. Для забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів у контексті воєнного конфлікту важливо розробляти резервні варіанти забезпечення фінансування, зокрема шляхом активізації програм працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, удосконалення управління комунальними підприємствами та покращення ефективності управління земельними ресурсами. Це дозволить забезпечити стабільність місцевих бюджетів і водночас зміцнити обороноздатність країни.

Подальші дослідження можуть спрямовуватися на аналіз впливу воєнного конфлікту на соціально-економічний розвиток територіальних громад та ефективність заходів щодо забезпечення їх фінансової стабільності у контексті зміцнення обороноздатності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дмитровська В.С., Кохан І.В. Доходи місцевих бюджетів в умовах пандемії COVID-19 *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2020. № 16(1). С. 180–190.
2. Лещух І.В. Доходи місцевих бюджетів в умовах війни: трансформація структури та перспективи подальшого формування. *Бізнес Інформ*. 2022. № 4. С. 74–82.
3. Дідур С.В., Глухова В.І., Водолазська О.І. Формування податкових доходів місцевого бюджету на основі кореляційно-регресійного аналізу. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2022. № 10. С. 148–152.
4. Західна О.Р., Бундз Н.Б. Аналіз дохідної частини місцевих бюджетів України в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*. 2022. № 12. С. 84–91.
5. Семенець А. Статистичне дослідження формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. № 1. С. 310–319.
6. Гончар Г.П. Особливості формування доходів місцевих бюджетів. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 45. С. 225–232.
7. Дем'янчук О.І., Сахарук Н.І. Формування доходів місцевого бюджету в умовах бюджетно-податкових реформ в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2021. № 22. С. 47–54.
8. Сукач О.М., Сарана Л.А., Гордієнко Л.А. Податкові інструменти регулювання доходів місцевих бюджетів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2021. № 101. С. 68–78.
9. Письменний В.В. Розвиток організаційно-правового забезпечення формування доходів місцевих бюджетів України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2021. № 1. С. 132–142.
10. Семенченко С.А. Доходи місцевих бюджетів як правова категорія. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 2. С. 48–51.
11. Державний веб-портал бюджету для громадян. Open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2023&budgetType=LOCAL> (дата звернення: 10.03.2024).
12. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (дата звернення: 10.03.2024).

REFERENCES

1. Dmytrovska V. S., & Kokhan, I. V. (2020) Dokhody mistsevykh biudzhetyv v umovakh pandemii COVID-19 [Revenues of local budgets in the conditions of the COVID-19 pandemic]. *Aktual'ni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, no. 16(1), pp. 180–190. [in Ukrainian]
2. Leshchukh I. V. (2022) Dokhody mistsevykh biudzhetyv v umovakh viiny: transformatsiia struktury ta perspektyvy podalshoho formuvannia [Revenues of local budgets in the conditions of war: transformation of the structure and prospects for further formation]. *Biznes Inform*, no. 4, pp. 74–82. [in Ukrainian]
3. Didur S. V., Glukhova V. I., & Vodolazska O. I. (2022) Formuvannia podatkovykh dokhodiv mistsevoho biudzhetu na osnovi koreliatsiino-rehresiinoho analizu [Formation of local budget tax revenues based on correlation-regression analysis]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka"*, no. 10, pp. 148–152. [in Ukrainian]
4. Zakhidna O. R., & Bundz N. B. (2022) Analiz dokhidnoi chastyny mistsevykh biudzhetyv Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Analysis of the revenue part of local budgets of Ukraine under martial law]. *Molodyy vchenyy*, no. 12, pp. 84–91. [in Ukrainian]
5. Semenets A. (2021) Statystychne doslidzhennia formuvannia dokhodiv mistsevykh biudzhetyv v umovakh detsentralizatsii [Statistical study of the formation of revenues of local budgets in conditions of decentralization]. *Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teorii ta praktyky*, no. 1, pp. 310–319. [in Ukrainian]
6. Gonchar H. P. (2020) Osoblyvosti formuvannia dokhodiv mistsevykh biudzhetyv [Peculiarities of local budget revenue generation]. *Infrastruktura rynku*, no. 45, pp. 225–232. [in Ukrainian]
7. Demianchuk O. I., & Sakharuk N. I. (2021) Formuvannia dokhodiv mistsevoho biudzhetu v umovakh biudzhethno-podatkovykh reform v Ukraini [The formation of local budget revenues under the conditions of budget and tax reforms in Ukraine]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*, no. 22, pp. 47–54. [in Ukrainian]
8. Sukach O. M., Sarana L. A., & Gordienko L. A. (2021) Podatkovi instrumenty rehuliuвання dokhodiv mistsevykh biudzhetyv [Tax instruments for regulation of incomes of local budgets]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*, no. 101, pp. 68–78. [in Ukrainian]
9. Pysmennyi V. V. (2021) Rozvytok orhanizatsiino-pravovoho zabezpechennia formuvannia dokhodiv mistsevykh biudzhetyv Ukrainy [Development of organizational and legal support for the formation of revenues of local budgets of Ukraine]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, no. 1, pp. 132–142. [in Ukrainian]
10. Semenchenko S. A. (2019) Dokhody mistsevykh biudzhetyv yak pravova katehoriia [Revenues of local budgets as a legal category]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*, no. 2, pp. 48–51. [in Ukrainian]
11. State budget web portal for citizens. Open budget. Available at: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2023&budgetType=LOCAL> (accessed March 10, 2024).
12. Gross domestic product (GDP) in Ukraine. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (accessed March 10, 2024).

Alla Slavkova, Dasha Voronovska, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman. Revenues of local budgets of Ukraine in meeting the needs of territorial communities and strengthening defense capabilities under martial law.

Annotation. The purpose of the article is to analyze the role of local budget revenues in Ukraine in meeting the needs of territorial communities and strengthening defense capabilities under martial law. **Methodology of research.** This article is aimed at analyzing the dynamics of local budget revenues in Ukraine, taking into account various aspects, including changes over time and their correlation with expenditures. It also examines the structure and sources of local budget revenues in Ukraine, which allows us to understand their distribution and efficiency of use. The study provides an opportunity to deepen the understanding of the role of local budgets in the financial support of territorial communities and addressing their needs. Particular attention is paid to the share of local budget revenues in total consolidated budget revenues and in GDP. **Findings.** In the context of the ongoing challenges posed by the military conflict and the need to meet the needs of territorial communities, understanding the role of local budget revenues is becoming critically important. The study also takes into account reserve options for filling local budgets during the war period. Among the reserves are the following: implementation of measures to employ internally displaced persons and create new jobs, including the possibility of relocating business entities; improving the management of utilities and bringing them out of a loss-making state; improving the efficiency of land management by reviewing existing lease agreements, conducting an inventory, systematic land accounting, timely revision of rents and forming a base of taxpayers for land. These aspects will help to understand how local budget revenues contribute to strengthening the defense capability and addressing the socio-economic needs of territorial communities. **Practical value.** The results of the study can be useful for developing financial management strategies at the local level and optimizing budgetary processes in the country. This article is important for developing effective financial management strategies at the local level and ensuring stability under martial law. Given the complex conditions of the modern world, this kind of research allows us to predict possible risks and develop measures to prevent them.

Keywords: local budgets, consolidated budget, revenues, expenditures, martial law, defense capability.